

KATARZYNA WOŹNIAK
BIBLIOTEKA KÓRNICKA

DREWNIANE PALE POD ZAMKIEM KÓRNICKIM

Zamek Kórnicki zbudowano na przełomie XIV i XV wieku na wyspie otoczonej fosą (w pobliżu Jeziora Kórnickiego), na gruncie bagnistym, przechodzącym częściowo w torf. Dla wzmocnienia gruntu użyto drewnianych pali, które stabilizowały podłoże, a dzięki zanurzeniu w wodzie nie ulegały butwieniu.

Przeprowadzona na przełomie XIX i XX wieku melioracja okolicznych terenów spowodowała obniżenie poziomu wód gruntowych oraz lustra wody w fosie i w jeziorach. Wskutek tego odsłonięte pale zaczęły butwieć, a zamek zaczął nierównomiernie osiadać, co powodowało pękanie całego budynku. Przygotowane już w 1939 roku prace zabezpieczające zostały udaremnione przez wybuch wojny, podczas której stan murów znacznie się pogorszył. Gruntowny remont rozpoczęto dopiero po wojnie. W latach 1947–1948 w najbardziej zagrożonej, północnej części zamku przeprowadzono zabezpieczenie fundamentów palami betonowymi. W latach 1952–1953 wzmocniono podłoże fundamentów reszty gmachu metodą elektropetryfikacji. W czasie tych prac masowo usuwano drewniane pale. Większość z nich zniszczono, a z wyjątków pali zachowały się do dnia dzisiejszego tylko dwa. Niestety nie jesteśmy w stanie określić, z którego miejsca wyspy lub przyziemi zamkowych one pochodzą.

Dotychczas zakładano, że drewniane pale mogą pochodzić z okresu budowy zamku lub z późniejszych przebudów. W 2013 roku prof. Tomasz Jasiński podjął decyzję o przeprowadzeniu badań dendrochronologicznych zachowanych pali. Pobrano próbki i przesłano je do analizy dendrologicznej i datowania bezwzględne. Analizę przeprowadził prof. dr hab. inż. Marek Krąpiec w Laboratorium Datowań Bezwzględnych w Cianowicach. Jej rezultaty przedstawił w sprawozdaniu „Wyniki analizy dendrologicznej i datowania bezwzględne

1. Prace budowlane w Zamku Kórnickim, pracownicy siedzą na stercie pali, ok. 1948 r.
Fot. Zbiory Biblioteki Kórnickiej

próbek drewna z Kórniką” datowanym na sierpień 2013 roku. Według tego sprawozdania identyfikacja anatomiczna drewna, przeprowadzona na podstawie obserwacji makroskopowych i mikroskopowych, wykazała, że badane próbki reprezentują drewno dębowe i olszowe. Próbkę poddano standardowej preparacji polegającej na ścięciu nożami preparacyjnymi powierzchniowej warstwy drewna w celu uzyskania czytelnej struktury anatomicznej okazów. W wyniku pomiarów uzyskano sekwencje dendrochronologiczne liczące 55 i 83 lata.

W celu bezwzględnego datowania uzyskanych sekwencji przyrostów rocznych porównano je z chronologiami standardowymi opracowanymi przez prof. M. Krąpca (w 1998 roku) dla dębu z obszaru Wielkopolski. Zidentyfikowano trzy pozycje o podobnych parametrach podobieństwa, wskazujące na koniec XIV, początek XVI lub początek XIX wieku jako ewentualny czas pozyskania drewna. W celu rozstrzygnięcia, która datacja jest właściwa, przeprowadzono dodatkowo badania metodą radiowęglową. W wyniku datowania ^{14}C uzyskano informację, że formowanie słoju próbki dębowej nastąpiło w latach 1419–1501; czas ścięcia drzewa, z którego wykonano pał, to prawdopodobnie rok 1511 (–7/+8). Sekwencja dendrochronologiczna próbki olszowej najprawdopodobniej reprezentuje okres 1458–1512; data ścięcia to prawdopodobnie rok 1512 (tab. 1).

Wyniki analizy dendrochronologicznej prób z Kórnika

Lp.	Kod lab.	Opis prób	Rodzaj drewna	Liczba słoików	Biel	Datowanie sekwencji	Data ścięcia drzewa
1	KORN1a	Kórnik, pr. 1	olsza	55	+	1458– 1512?	1512?
2	KORN2	Kórnik, pr. 2	dąb	83	BW 16–20 81–83	1419– 1501	1511 (-7/+8)

Prof. dr hab. inż. Marek Krąpiec, „Wyniki analizy dendrologicznej i datowania bezwzględnego próbek drewna z Kórnika” (3.08.2013)

Daty ścięcia obu drzew wskazują na okres, gdy właścicielem Kórnika był Łukasz Górka (1482–1542). Pale wykorzystane zostały do umocnienia gruntu w czasie przebudowy zamku.

ABSTRACT

KATARZYNA WOŹNIAK

WOODEN PILES UNDER KÓRNIK CASTLE

Two wooden piles, which used to be a part of the strengthening of the castle island are stored in Kórnik Castle. They were most probably excavated at the turn of the 1950s, during refurbishment works. In 2013, they were examined dendrochronologically and subjected to radiocarbon dating so that their age could be determined. It was established that the trees from which the piles were made were cut in 1511 (-7/+8) (result for the oak sample) and 1512 (result for the alder sample).